

RPW/26896/2019 P
Data: 2019-04-30

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
SEKRETARZ STANU

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
WYDZIAŁ KANCELARII JAWNYCH

Nr. 843/52

2019-04-30

BIURO RZECZNIKA VI PRAW OBYWATELSKICH	
WPE.	2019-04-30 21070111111111111111
ZAL.	NR

Warszawa, dn. 30.04. 2019 r.

BARDZO PILNE

RZECZNIK
PRAW OBYWATELSKICH

Pan Adam BODNAR

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Dotyczy: sprawy nr VII.7033.6.2019.AMB

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo nr VII.7033.6.2019.AMB z dnia 29 marca br. (data wpływu 2 kwietnia 2019 r.) w sprawie wątpliwości Rzecznika Praw Obywatelskich, co do zgodności z prawem procedury kwalifikowania studentów na szkolenie praktyczne w Akademickim Centrum Szkolenia Lotniczego (ACSL) Lotniczej Akademii Wojskowej (LAW), Ministerstwo Obrony Narodowej podtrzymuje dotychczasowe stanowisko w sprawie. Stanowisko to sformułowane zostało po przeanalizowaniu orzecznictwa sądów i Trybunału Konstytucyjnego. Uzupełniając wskazane orzeczenia należy podkreślić, że w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 listopada 2013 r. (sygn. K 40/12) wydanym na skutek skargi Rzecznika Praw Obywatelskich, Trybunał ten nie stwierdzając niezgodności ustawy z Konstytucją podniósł między innymi, że „... jak trafnie zauważył Prokurator Generalny, osoba, która ukończyła jeden kierunek studiów z racji otrzymanego wykształcenia i większego doświadczenia w zdobywaniu wiedzy i zdawaniu egzaminów na uczelni wyższej, łatwiej może osiągnąć wyróżniające się wyniki, zwłaszcza studiując na pokrewnym kierunku. Ponadto system ECTS (Europejski System Transferu i Akumulacji Punktów) niejednokrotnie umożliwia przepisywanie ocen uzyskanych na pierwszym kierunku studiów. Dlatego też dopuszczalne jest ograniczenie w stosunku do tej grupy studentów zasady równości”. W niniejszej sytuacji, co prawda nie mamy do czynienia z osobami, które ukończyły studia na np. pokrewnym kierunku. Mamy jednak do czynienia z osobami, które po raz drugi podejmują studia na tym samym kierunku i ich sytuacja jest więc diametralnie różna od sytuacji osób, które po raz pierwszy uczestniczą w procesie kształcenia.

Jednocześnie informuję, iż przedstawione przez Departament Nauki i Szkolnictwa Wojskowego w dniu 28 lutego br. obszernie wyjaśnienia nie dotyczyły przyczyn zasadności różnicowania pozycji studentów, ale wprowadzenia przez Rektora – Komendanta Wyższej Szkoły Oficerskiej (obecnie Lotniczej Akademii Wojskowej) zasad równouprawnienia kwalifikacji na przedmiotowe szkolenie, a także opisu nagannych praktyk wynikających

z nadużywania praw studentów, które naruszyły zasady równego traktowania kandydatów w powyższej Akademii.

Pragnę podkreślić, że Uczelnia ze swej strony zapewnia równość szans studentów w dostępie do ponadprogramowego szkolenia lotniczego. Dyspozycja normy prawnej zawarta w art. 70 ust. 4 Konstytucji nakazuje równe traktowanie wszystkich studentów oraz zawiera ogólną zasadę równego dostępu do wykształcenia. W sprawie niniejszej wszyscy studenci korzystają z tego prawa przy zachowaniu równych zasad dostępu do szkolenia, pomimo że szkolenie nie stanowi obowiązkowego elementu kształcenia. Zachowanie równych zasad oznacza takie same traktowanie osób przyjętych po raz pierwszy na studia na tym kierunku.

Informuję, że każdy słuchacz po raz pierwszy przyjęty na studia ma takie same szanse zakwalifikowania się na przedmiotowe szkolenie lotnicze. Czy z tej szansy skorzysta, zależy tylko od niego, w szczególności poprzez wyniki w nauce, jakie osiąga. Dotyczy to studentów, którzy idą nieprzerwanym tokiem studiów, w każdej sesji przystępują do wszystkich egzaminów w terminach przewidzianych rygorami dydaktycznymi i je zaliczają. Natomiast w uprzywilejowanej, z punktu widzenia praktycznego, sytuacji są studenci, którzy przerwali studia i zostali przyjęci ponownie. Studenci ci mają prawo do zaliczenia im już ocen z przedmiotów, które poprzednio zdali. Powoduje to, że w sesji egzaminacyjnej zamiast wszystkich egzaminów, np. czterech, zdają już tylko jeden lub dwa, uczą się i uczęszczają na zajęcia wyłącznie z jednego lub dwóch przedmiotów oraz mają możliwość dodatkowego zapoznawania się z już raz przedstawionym im materiałem dydaktycznym. Poprzez to są w stanie uzyskać lepsze oceny, ponieważ dysponują większą ilością czasu na przygotowanie się do egzaminu, niż pozostali studenci. Ponownie zakwalifikowani słuchacze występują ponadto jedynie o przepisanie najlepszych ocen, dzięki czemu mogą ponownie zdawać pozostałe egzaminy i uzyskać oceny lepsze niż za pierwszym razem, do czego student w ciągłym toku studiów nie ma prawa. Takie postępowanie, daje im zdecydowanie uprzywilejowaną pozycję w stosunku do tych, którzy zdają egzaminy w nieprzerwanym toku studiów, w związku z tym nie może być w całej rozciągłości akceptowane przez uczelnię, bez żadnych zastrzeżeń.

Biorąc powyższe pod uwagę, nie można oceniać i rozważać dostępu do powyższego szkolenia w kategoriach rekrutacji na studia oraz zasady niedyskryminacji z tym związanej. Co więcej, nie można mówić o ograniczeniu dostępu do szkolenia w przypadku samowolnej rezygnacji z prowadzonego naboru.

Lotnicza Akademia Wojskowa zapewnia równy dostęp do oferty edukacyjnej wszystkim zainteresowanym. Studenci kierunku lotnictwo i kosmonautyka posiadają ponadto równe prawo do zgłoszenia swojej kandydatury do szkolenia lotniczego finansowanego ze środków publicznych. Należy podkreślić, że omawiana procedura jest kwalifikacją *de facto* regulującą zasady finansowania szkolenia ze środków zewnętrznych, a nie jest rekrutacją. Powyższy proces stanowi wewnętrzny sposób sprawiedliwego rozdzielania bezpłatnych miejsc na szkolenie lotnicze na warunkach określonych przez Akademię. Zatem przedmiotowe zagadnienie nie odnosi się ani do dostępu do edukacji, ani do rekrutacji na studia. Określa wyłącznie warunki jakie należy spełnić, aby otrzymać dofinansowanie do kosztów związanych ze szkoleniem lotniczym. Przedmiotowe zasady powinny być obiektywne, ale także tak skonstruowane, aby środki stanowiące źródło finansowania

dalszego rozwoju przyszłego pilota zostały ulokowane na rzecz osób dających rękojmię bezpiecznego i rzetelnego wykonywania zawodu.

Regulacja ustanowiona w Akademii zapewnia realizację zasady równości w znaczeniu materialnym, polegającym na tym, iż wszystkie podmioty charakteryzujące się daną cechą istotną mają być traktowane tak samo. Powyższe oznacza, że dopuszczalne jest różne traktowanie podmiotów znajdujących się w odmiennej sytuacji faktycznej. Równość w znaczeniu materialnym służy zagwarantowaniu równych szans poszczególnym podmiotom. Z regulacji przyjętej w Akademii wynika, że wszyscy studenci rozpoczynający studia równocześnie na tym samym roku, mają takie same szanse zakwalifikowania się na szkolenie. Wszystko zależy od nich i ich procesu studiów oraz wyników w nauce. Natomiast sytuacja studentów, którzy zrezygnowali ze studiów, a następnie ponownie zostali przyjęci, z uwagi na transfer punktów ECTS i ocen jest inna, odmienna i nieporównywalna. Powyższe uzasadnia w tym świetle możliwość różnicowania ich sytuacji.

Gwarancją równego dostępu do puli miejsc szkoleniowych jest przede wszystkim zapewnianie w każdym roku akademickim limitu miejsc wynikającego wyłącznie z obwarowań ekonomicznych, możliwego do przewidzenia, niewynikającego z żadnych innych czynników noszących znamiona niepewności. Dlatego też uczelnia każdego roku oferuje 25-26 miejsc na szkolenie lotnicze, w ramach środków otrzymanych na ten cel. Tym samym, każdego roku, każdy student odbywając studia w ramach ciągłego toku studiów posiada wiedzę, że 25 albo 26 osób rozpocznie nieodpłatnie szkolenie lotnicze, w ramach otrzymanych środków na ten cel. Studenci wiedzą od początku studiów, a nawet przed złożeniem ślubowania, że w roczniku szanse wszystkich kandydatów dotyczą tych właśnie 25 albo 26 miejsc, o które starać się będą konkurenci, przed którymi stawiane są identyczne wymagania w identycznych warunkach.

Przyjęcie rozwiązania, w którym pozwala się, aby studenci zrezygnowali ze studiów z powodu słabych wyników w nauce, które w konsekwencji uniemożliwiają im przyznanie miejsca na szkoleniu i po raz kolejny rozpoczynają studia wyłącznie celem ominięcia prawa i uzyskania korzyści finansowej, jednak już ze zwiększonymi szansami w postaci przepisanych punktów ECTS z niektórych przedmiotów jest niesprawiedliwe, dyskryminujące w stosunku do osób, które realizują plan studiów zgodnie z ich tokiem, a przede wszystkim niewychowawcze, moralnie naganne i społecznie szkodliwe. Skutek następujący w wyniku przyzwolenia na powyższe zjawisko powoduje, że liczba miejsc podawana do wiadomości studentów jest nieprawdziwa, fikcyjna i nie jest równa *constans*. Znaczna część tych miejsc jest zajmowana przez studentów z ubiegłych lat, z poprzednich roczników, którzy uzyskali kwalifikację nie na podstawie bardzo dobrych wyników w nauce lub w wyniku samodyscypliny, wytrwałej pracy, doskonałej samoorganizacji, lecz w wyniku próby nadużycia prawa, obejścia systemu zaakceptowanego i popartego przez społeczność akademicką tejże uczelni, a przede wszystkim w wyniku uczynienia ze swojego prawa użytku (prawa do przepisywania punktów ECTS gwarantowanego ustawowo i kolejnego, bezpłatnego rozpoczynania studiów – bezpłatnej nauki w uczelniach publicznych, gwarantowanej konstytucyjnie) w celu uzyskania korzyści, wbrew zasadom społeczno - gospodarczego przeznaczenia tego prawa, a także wbrew zasadom współżycia społecznego. Z powyższych względów Lotnicza Akademia Wojskowa nie narusza żadnych przepisów powszechnie obowiązujących, dba jedynie o zachowanie sprawiedliwości społecznej,

budowanie zasad *fair play* wśród studentów, wychowywanie przyszłych pokoleń lotników z poczuciem odpowiedzialności i uczciwości za swoje działania, gdzie nadrzędnym dobrem jest bezpieczeństwo, uczciwość, prawda i odpowiedzialne podejście do procedur, ale także do własnych błędów. Każde omińnięcie procedur, nieprzestrzeganie zasad, które nie zawsze wynikają z powszechnych przepisów bezwzględnie obowiązujących, powoduje obniżenie poziomu bezpieczeństwa personelu lotniczego w postępie funkcji kwadratowej.

Lotnictwo jest dziedziną, w której dopuszczenie do lotów osób, które na etapie szkolenia nie stosują przyjętych zasad i kwestionują bezpieczne rozwiązania, może powodować niepokój o stosowanie przez nie procedur lotniczych w przyszłości, a także o odpowiedzialne zachowania wpływające na bezpieczeństwo ludzkiego zdrowia i życia, w szczególności jeśli już na etapie studiów osoby te nie radzą sobie z normalnym natłokiem obowiązków, studenckich spraw codziennych, w odizolowanym przeciw środowisku, czysto akademickim. Przyzwolenie na ingerencję w obowiązujący system – wejście do szkolenia „boczną drogą”, poza procedurą powoduje wzięcie odpowiedzialności za takie postępowanie i jego możliwe konsekwencje przez organy, które usankcjonują powyższe działanie.

W ocenie Ministerstwa Obrony Narodowej ingerowanie w wypracowany przez lata system szkolenia lotniczego opartego na kadrach instruktorskich składających się z najbardziej doświadczonych pilotów wojskowych i cywilnych szkolących kolejne pokolenia pilotów jest nieuprawnione. Wieloletnie doświadczenie oparte zarówno na sukcesach i błędach dało podstawę do zbudowania systemu selekcji kandydatów na pilotów, który daje rękojmię wybrania kandydatów o najlepszych predyspozycjach.

Jednocześnie należy podkreślić, że regulacje dotyczące szkolenia lotniczego, a w szczególności ingerencja w sprawdzone metody doboru kandydatów nie pozostaje jedynie w sferze doktryny i orzecznictwa. Ingerencja w system przekłada się bezpośrednio na bezpieczeństwo oraz ludzkie zdrowie i życie. Zatem jakakolwiek próba wpłynięcia na wypracowane przez lata rozwiązania nie może być oparta jedynie na niezadowoleniu osób niezakwalifikowanych do szkolenia, w ramach puli dostępnych środków. W przeciwnym razie standardy i procedury bezpieczeństwa w lotnictwie ulegną kompletnej deprecjacji oraz przestaną mieć rację bytu.

Należy również odpowiedzieć sobie na pytanie czy publiczne środki winny być lokowane na rzecz kandydatów, którzy osiągają wybitne wyniki w dwa semestry czy takich, którzy wyniki osiągną na raty, w cztery semestry. Czy w takiej sytuacji prawa studentów będą równe, czy mistrzem jest maratończyk, który ukończy bieg czy biegacz, który ten sam dystans wykonuje w odcinkach przez okres miesiąca. Czy osiągi tych osób są porównywalne, skoro warunki wykonania zadania były zgoła odmienne? W jaki sposób można postawić znak równości pomiędzy kandydatami, którzy te same egzaminy zdają po kilka razy i na osiągnięcie dobrych wyników potrzebują czterech semestrów, a tymi, którzy doskonale wyniki osiągają za pierwszym podejściem w dwóch semestrach. W skrajnym przypadku kandydat może skreślać się z listy studentów po każdym zdanym, pojedynczym egzaminie, aby przez kolejne rozpoczęte semestry zbierać stosowne oceny, selektywnie skupiając wysiłek znowu na pojedynczym przedmiocie.

Uprzejmie informuję, iż po zaistnieniu zdarzeń losowych z udziałem studentów, sprawy rozpatrywane są indywidualnie dla każdego takiego przypadku. W przedmiotowej

sprawie żaden ze studentów nie występował z takim wnioskiem, co również podkreślono w piśmie z dnia 28 lutego br.

Odnosząc się do zagadnienia braku wprowadzenia przepisów przejściowych wskazać należy, że Akademia zastosowała *vacatio legis* do terminów wejścia przepisów w życie, tak aby rocznik kwalifikujący się i rozpoczynający szkolenie znał zasady udziału w nim przed rozpoczęciem studiów. Wobec powyższego, warunki udziału w szkoleniu przed rozpoczęciem studiów zostały podane odpowiednio wcześniej, aby weszły w życie od nowego cyklu szkolenia i studenci mogli poprowadzić swoje studia tak, aby osiągnąć optymalne wyniki. Decyzja studenta o skreśleniu się z listy studentów bez uzasadnionej przyczyny nie może być miernikiem terminów dla wprowadzanych regulaminów, albowiem władze Uczelni wprowadzają regulacje prawne dla ogółu studentów mając na uwadze nieprzerwany tok studiów. Decyzje indywidualnych osób w zakresie zakończenia studiów albo ich ponownego rozpoczęcia nie stanowią i nie mogą stanowić punktu odniesienia ani wytycznych dla tworzonych aktów prawnych.

Reasumując pragnę podkreślić, że postanowienia *Regulaminu kwalifikowania studentów na praktyczne szkolenie lotnicze w Akademickim Centrum Szkolenia Lotniczego* wprowadzone zarządzeniem Rektora – Komendanta nr 68 z dnia 21 września 2018 r. nie zawierają zapisów noszących znamiona dyskryminacji studentów w dostępie do kształcenia. Lotnicza Akademia Wojskowa stanęła w obronie równości praw studentów i zasady sprawiedliwości.

Założenia regulaminu w sposób jasny i prosty określiły zasady kwalifikacji na szkolenie, jednak na skutek nagannych praktyk wynikających z nadużywania praw studentów naruszyły zasady równego traktowania kandydatów.

Praktyki studentów polegające na omijaniu przyjętych zasad równości i sprawiedliwości, a także poszanowania finansów publicznych, nie mogą skutkować osiągnięciem celu jakim jest udział w ponadprogramowym szkoleniu lotniczym.

SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE OBRONY NARODOWEJ

Tomasz ZDZIKOT

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
WYDZIAŁ KANCELARII JAWNYCH

Nr. 843/SZ

VI

VI

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPEŁ. 2019 -04- 30

ZAL. .... NR .....

BARDZO PILNE

Rzecznik Praw Obywatelskich
Pan Adam BODNAR
Al. Soliderności 77
00-080 Warszawa